

NYHEDSBREV

Frivilliggruppen Silkeborg Museum

Nyhedsbrev nr 9

Maj 2008

Nyhed fra Formidlingsgruppen

Denne gang er det den årlige udflugt for hele frivilliggruppen, det gælder.

Det har været spændende at være med til at tilrettelægge den flotte tur til Ribe.

Hvis vi har overskredet budgettet for frynsegoder, har Chr Fischer i hvert fald taget det pænt. Der skulle ikke spares på vores forslag.

Og hvis det går galt, må vi jo tage en gåtur til Virklund eller en cykeltur til Herning de næste år.

Det er vigtigt for os, at vi ser så meget som muligt, når vi nu kører så langt - så tidsplanen er lidt stram. Vi beder om forståelse for, at vi skal hurtigt ind og ud af bussen, og at vi prøver på at overholde de aftalte tider.

Vi håber på en god dag, og vi har bedt om godt vejr, men måske er forbindelsen off-line den dag, så tag for en sikkerheds skyld jakke og paraply med.

Ulla har oplyst, at der kan være 50 personer i bussen - og da vi regner med, at turen bliver et til-løbsstykke - gælder "først til mølle princippet". I bedes derfor tilmelde Jer turen hos Inger Skjær-bæk enten på mailadressen: is@silkeborgmuseum.dk eller på telf 86821499.

Medbring kun selv: GODT HUMØR.

/ Ingelise Nielsen

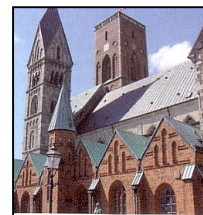
● Historiske bygninger

Ribe Domkirke	1150-1250
Sct. Catharinæ Kirke og Kloster .	1228
Bygningen Nederdammen 31 . .	1489
Det gamle Rådhus	1496
Den Gamle Arrest	1546
Bygningen Tårnborg	1550
Hotel Dagmar	1581
Bygningen Porsborg	1582

INDBYDELSE TIL UDFLUGT

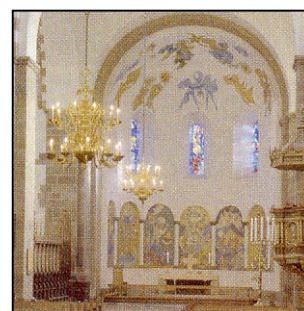
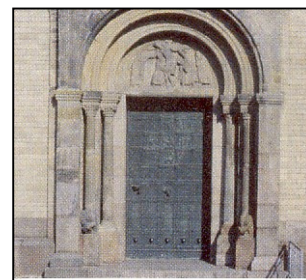
for Frivilligruppen på Silkeborg Museum

Torsdag den 22. maj 2008

Program:

- 09.00** Vi mødes på Silkeborg Museum og går straks i bussen , der kører mod Ribe.
I bussen hygger vi os med følgende program:
- velkomst ved Chr Fischer
  - det er "Sangens År" i år, derfor synger vi tre forårssange. Vagn Toft synger for
  - forfriskninger ved Ulla og Merry & Leo Staal
  - Grete Juhler fortæller om Ribe Domkirke og dens berømte udsmykning
- 11.00** "Ribes Vikinger"
Der er bestilt rundvisning, og der bliver lidt tid til selv at udforske stedet.
- 12.30** Frokost på restaurant Backhaus i det gamle kvarter i Centrum.
- glæd Jer, Ulla er god til at forkæle os
- 13.30** Vi går 50 m til Domkirken, som vi selv udforsker efter Grete Juhlers tidligere oplæg
- 14.15** Vi går til Sct Catharinaes Kirke og Kloster, medens vi spiser en is
- 14.30** Oplæg om Kirke og Kloster ved Ove Østergaard, hvorefter vi selv går en runde
- 15.00** Bussen henter os, og det går mod Silkeborg
- 16.00** Forfriskninger ved Ulla og Merry & Leo Staal
- 16.30** Tre forårssange ved Vagn Toft
- 17.00** Silkeborg Museum - Tak for i dag.

GÅ PÅ OPDAGELSE I HISTORIEN

En vandring gennem den gamle bydel er også en vandring tilbage i tiden. En stor del af byens smukke bygninger kan kædes sammen med berømte personer og perioder i byens tusindårige historie, hvilket bl.a. de mange mindetavler vidner om.

DRONNING DAGMAR

Prinsesse Dagmar blev i 1205 viet til Kong Valdemar Sejv og kom derpå til Ribe. Parret boede på Riberhus slot på Slotsbanken. Hun var en "folkets dronning", som i 1212 døde i Ribe - efter sigende i barsels-seng. Dronning Dagmar ligger begravet i Ringsted. Statuen på Slotsbanken er udført af Anne Marie Carl Nielsen, inspireret af dronningens ankomst til Ribe, og opsat i 1913. Kl. 12 og 15 spiller Domkirkens klokkespil folkevisen "Dronning Dagmar Ligger Udi Ribe Syg".

HANS TAVSEN

Danmarks reformator, Hans Tavsens, var biskop i Ribe fra 1542 til sin død i 1561. Hans Tavsens Hus ligger ved Domkirken, hvor der i øvrigt er rejst en statue af ham. Han oversatte Bibelen til dansk, forfattede en prædikesamling og var salmedigter.

Danmarks Reformator Hans Tavsens
Biskop over Ribe Stift 1542-1561.
boede i den ældre Bispegård, som lå
her og på Nabogrundene mod Nord Øst og Syd.

MAREN SPLIID

Måske Danmarks bedst kendte heks. Maren boede i Sønderportgade og blev efter en dramatisk retssag i 1641 brændt for trolddom ved Galgebakkerne nord for byen som en af de sidste kvinder i Danmark.

Her boede Skrædder Laurids Splid.
hvis stakkels Hustru Maren
9 Novbr 1641 blev brændt for Trolddom
imellem Galgebakkerne ved Ribe.

HANS ADOLF BRORSON

En af Danmarks største salmedigtere virkede som biskop i Ribe fra 1741-1764. Brorson boede på Taarnborg med sin anden kone og store børneflokk. Fra Domkirkens klokkespil høres dagligt kl. 8 og 18 tonerne fra Brorsons salme "Den yndigste rose er funden".

EMIL CHRISTIAN HANSEN

Født i Ribe, ekspert i gæringsfysiologi og fadder til moderne ølbrygning på verdensplan. Frem til slutningen af 1800-tallet kunne ingen præcis forklare ølbrygningsprocessen, men da Emil Christian Hansen i 1877 blev ansat på Carlsberg Laboratorium opdagede han i sin forskning rendyrkningen af gær.

JACOB A RIIS

Ung og ulykkelig forelsket forlod Jacob A Riis i 1870 sin fødeby Ribe med kurs mod Amerika og drømmen om et nyt, rigt liv. Som journalist satte han som den første fokus på de fattiges levevilkår i New York ved hjælp af fotografiet og blev af præsident Roosevelt kaldt "New Yorks nyttigste borger".

I dette Hus fødtes i 1849
Journalisten og Filantropen
JACOB A RIIS
Død i Barre, Massachusetts U.S.A 1914
Sin Fødebyes trofaste Søn
Af Præsident Roosevelt kaldet
Amerikas nyttigste Borger.

MUSEET RIBES VIKINGER

På museet Ribes Vikinger kan man opleve vikingetidens og middelalderens Ribe, som ellers ligger gemt under Ribes gader. Museet rummer mange tusinde fund fra de senere års arkæologiske udgravninger i Ribe, og viser byens spændende historie fra år 700 til år 1700. I oplevelsesshallerne står man ved markedspladsen i april år 800. Gå ned i et rekonstrueret vikingskib - se, lugt og føl, hvordan dagligdagen

var i vikingetiden. Oplev et hjørne af Ribe i september år 1500. Der bygges på kirken, og bagerkonen venter på kunder.

Se videofilmen om Ribe i vikingetiden og hør legenden om jordens skabelse ifølge vikingerne. Gå på opdagelse i middelalderlegerummet "Kristine og Rolf". Her kan man lege og lære om middelalderen. Gratis adgang til museumsbutikken. Her er et stort udvalg af bøger, postkort og varer inspireret af vikingetid og middelalder.

Museets lille logofigur, viser guden Odin med ravnene Hugin og Munin på skuldrene.

Vikingerne blev mest kendt for deres plyndringstogter, hvor de primært røvede sølv og andre kostbarheder fra klostre, kirker, slotte og byer i Vesteuropa.

Deres ry løb dem hurtigt i forvejen, og folk var ofte bange for de barske vikingekrigere, der kom sejlene over havet, tog hvad de ville have og rejste hjem igen. Man kunne aldrig vide sig sikker.

I slutningen af vikingetiden begyndte store krigsflåder at slå sig ned i England og Frankrig. Herfra tog de på plyndringstogter. Nogle gange belejrede de byer og krævede betaling for ikke at angribe byen. Pengene blev kaldt for Danegæld.

Når en gruppe vikinger fik Danegæld rejste de som lovet, men når andre vikinger hørte om det, ville de også prøve lykken. Flere byer blev derfor belejret mange gange.

En viking var ikke altid kriger. Nogle var fredelige handelsfolk, der rejste mellem markedspladser og solgte deres varer.

Nogle gange rejste handelsmanden også fra gård til gård og solgte ting direkte ved døren. Til tider modtog

han bestillinger på varer, som han havde med næste gang, hvor han kom forbi.

BISPESÆDE OG KONGEBY

Vikingernes Ribe blev så betydningsfuld, at den danske konge omkring år 860 gav munken Ansgar, også kaldet Nordens Apostel, tilladelsen til at opføre en kirke på sydsiden af åen og prædike den kristne tro i Ribe.

RIGETS PORT MOD VEST

Middelalderbyen voksede på sydsiden af åen. Domkirken blev rejst i sin nuværende skikkelse i anden halvdel af 1100 årene. Sognekirker, tiggermunkelostre og en befæstning føjedes til, og der opstod en dobbeltby på begge sider af åen. Mellem de to bydele anlagde man en af landets største middelalderlige dæmninger, der under navnet Dammen (i dag Over-, Mellem- og Nederdammen) stadig er byens hovedgade. På begge sider af Dammen blev der fyldt op til byggegrunde, og Ribe blomstrede som Danmarks eneste nordsøhavn i middelalderen.

KONGENS BY

Tilstedeværelsen af repræsentanter fra både kirken og kronen understregede Ribes betydning for riget. Kongen selv opholdt sig ofte i Ribe på slottet Riberhus. På Slotsbanken ses i dag kun enkelte murrester af slottet. Ribe oplevede sin storhedstid som handelscentrum indtil 1500-tallet, hvor Reformationen, tilsanding af åen, pest, bybrand, stormflod og krig uundgåeligt ændrede billedet.

VIKINGETID OG MIDDELALDER

Ribes særlige atmosfære udspringer af byens lange og dramatiske historie. På trods af den intakte kulisse kan det være svært at forestille sig Ribe, livet i byen og de menneskelige skikkelser gennem tusind år. Museet Ribes Vikinger fortæller historien på bedste vis. Ribe var fra år 700 til ca år 1700 Danmarks havn mod vest. Utallige arkæologiske udgravninger og de fundne genstande viser, hvordan byen har udviklet sig gennem tiden. Besøg Museet Ribes Vikinger og se Ribes arkæologiske skatte.

Ribes historie går helt tilbage til Vikingetiden, hvor byen i begyndelsen af 700-tallet opstod som en handelsplads ved vandet og et oplagt udgangspunkt for togter til søs. Handelspladsen tiltrak håndværkere og købmænd fra ind- og udland, og Ribe fik snart en handelsmæssig betydelig rolle. De ældste arkæologiske fund er gjort omkring Sct Nicolaj Gade, hvor affaldslagene har afsløret rester af handelsvarer og håndværksaktiviteter fra bl a perlemager, kammager og mange flere, som udgjorde markedspladsen. Tæt ved pladsen er også fundet spor af permanent bebyggelse fra omkring år 710. Disse fantastiske fund og mange flere er udstillet på Museet Ribes Vikinger, som ligger i den østlige ende af datidens markedsplads.

GOTIKKEN I RIBE

Sct Catharinae Kirke og Kloster-rundgang er det mest gotiskinspirede bygningsværk i Ribe.

Det er særligt spidsbuerne, stræbepillerne og hvælvingerne, man lægger mærke til. Ribe Domkirkes byggestil er hovedsagelig romansk,

men eftersom kirken blev færdigbygget i midten af 1200-tallet, nåede gotikkens arkitekturideal lige netop at sætte sit præg på kirken. Hvælvingerne og Borgertårnet opført i røde mursten, samt den tilbageblevne rest af den hvælvede processionsgang vidner herom. Det gamle Rådhus med de kamtakkede gavle og spidsbuede døre er et tredje eksempel på gotisk arkitektur.

● Værd at vide

Sct. Catharinae Kirke og Kloster blev grundlagt i 1228 af tiggermunkene dominikanerne, i Danmark også kaldet Sortebrødrene. I højmiddelalderen fandtes i Ribe hele 10 kirker og 4 klostre, men efter Reformationen fik ud over Domkirken kun Sct. Catharinae Kirke lov at bestå som sognekirke, mens klosteret tjente som hospital. Klosteranlægget er et af Danmarks bedst bevarede, og den smukke klostergård er åben for besøgende.

● Værd at vide

Knægten mellem bindingsværkshusets stueetage og første sal blev introduceret i Ribe efter branden i 1580. Mønstrer på knægten kaldes sparremønstrer og kan kun ses i Ribe. Nogle knægte er nederst forsynet med et kors for beskyttelse mod hekseri.

